

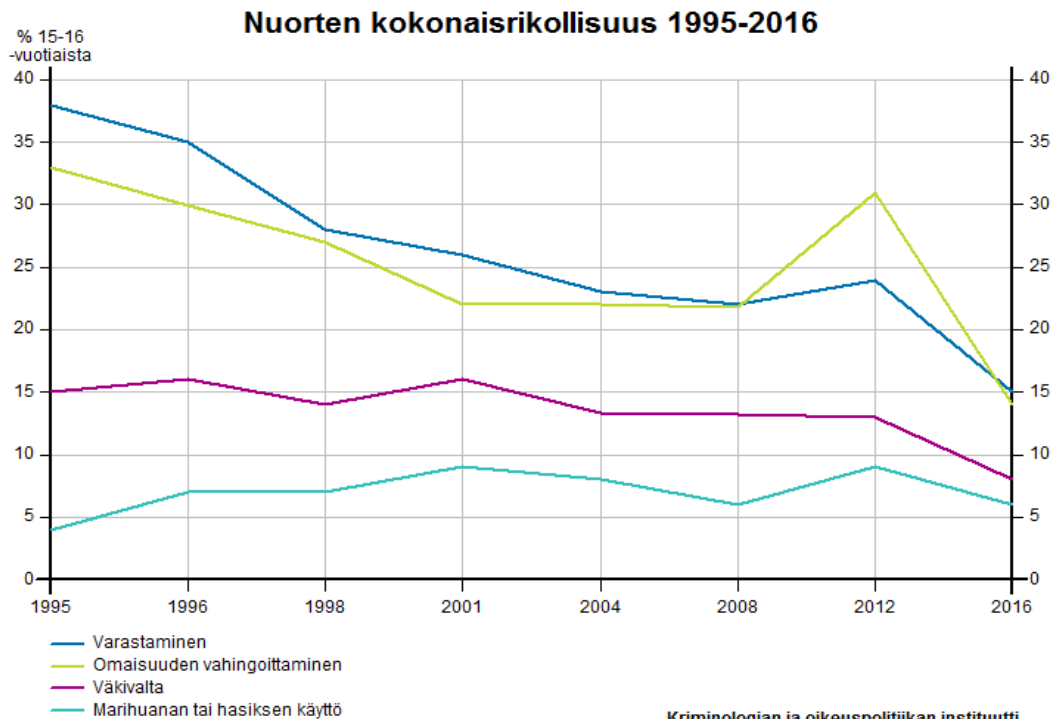
Miksi nuorisotyötä tarvitaan nuorten rikosten ennaltaehkäisyssä ja käsittelyssä?

Päivi Honkatukia, Tampereen yliopisto

Nuori rikoksen tekijänä ja uhrina – miten kysyä, puuttua ja ehkäistä? -seminaari

21.3.2018

Nuoret rikosten tekijöinä: nuoruuteen liittyvä ilmiö mutta suuntaus vähenevä

Nuorten rikollisuus on vähentynyt

- Ø julkisten tilojen kontrolli tehostunut à kiinnijääminen todennäköisempää
- Ø nuorten ajanviettotapojen muutokset (teknologisoituminen, some)
- Ø nuorten asenteisessa tapahtuneet muutokset

- Ø Puolet 15-16-vuotiaista on tehnyt jonkun rikkeen/rikoksen
- Ø Viranomaisten tietoon tulee 10-20 % nuorten rikoksista
- Ø Vuosittain noin 5 % nuorista on epäiltyinä rikoksista (poliisi)

Humaanin ja rationaalisen kriminaalipolitiikan linjauksia nuorten rikollisuudesta

- Rangaistukset eivät ratkaisu, vaan on panostettava sosiaalipolitiikkaan ja ennalta ehkäisyyn
- “Huoltomalli” (Pösö 1993)
 - Rikollisuus on oire; nuorta rikoksentekijää on autettava
 - Hänestä voi tulla “kunnon kansalainen”, yhteiskunnan jäsen
 - Lastensuojelu huolehtii nuoren rikoksentekijän kuntouttamisesta sekä rikosoikeusjärjestelmän sisällä että sen ulkopuolella
 - Rikosoikeusjärjestelmän tehtävänä on ainoastaan rangaistuksen määrääminen
- Nuorisotyö ei kovin vahvasti mukana tässä keskustelussa

Tutkimushavaintoja rikoksia tehneiden nuorten parissa

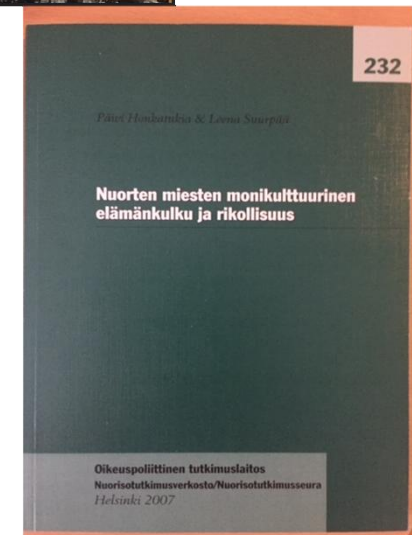
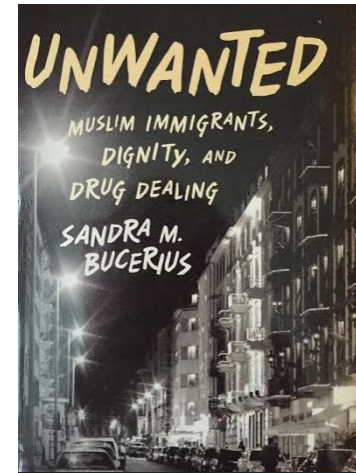
Taustalla yhteiskunnallinen eriarvoisuus, rakenteellinen syrjintä ja subjektiiviset kokemukset siitä

Kokemus arvostuksesta ja arvokkuudesta tärkeää

- Jokaisella on tarve kuulua johonkin, jossa voi saada arvostusta, tuntea luottamusta, saada turvaa
- Kokemus elämisestä yhteiskunnassa, jossa on “unwanted”, voi viedä sen reunoille, alakulttuurisiin yhteisöihin
- Samoin kamppailu arvostuksesta esim. koulussa ja muissa arkisissa tiloissa ja tilanteissa voi olla ristiriitaisin tavoin rikosten taustalla

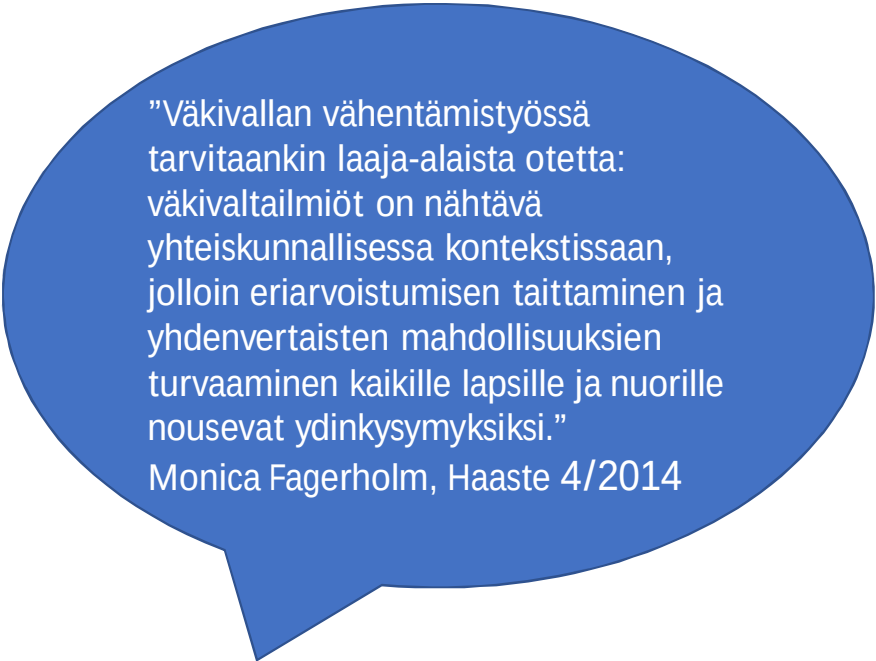
Sukupolvien välinen ohipuhuminen voi heikentää nuorten luottamusta yhteiskuntaan

- Arkielämän vaikeuksista vältetään puhumasta vanhemmille, viranomaisille, harvoin muillekaan
- Myös aikuiset voivat sysätä vaikeudet nuorten itsensä käsiteltäviksi ja selvitettäviksi
- Itsensä vastuuttaminen → ongelmiin joutuminen omaa syytä; epäonnistumisen ja häpeän tunteet → arvottomuus → heikko luottamus itseän ja yhteiskuntaan

Nuoret rikosten uhreina

- Lapsiuhritutkimus & kouluterveyskyselyt:
 - Nuoret uhreina useammin kuin aikuiset
 - Väkivaltakokemukset vähentyneet 1988-2013
 - Pojat kokevat tuntemattomien tekemää väkivaltaa, tytöt tuttujen (mm. vanhempien)
 - Tytöt raportoivat seksuaalista häirintää ja väkivaltaa enemmän kuin pojat
 - Sukupuolivähemmistöjen nuorilla häirintäkokemukset yleisempiä kuin muilla
 - Pojat ja maahanmuuttajataustaiset kokevat väkivaltaa muita useammin harrastuksissa (ohjaajan tekemä väkivalta)
- Kaltoinkohtelun tai väkivallan kokemuksista voi olla vaikea puhua aikuisille/aikuisten kanssa (erityisesti vakava tai seksuaalinen väkivalta)

"Väkivallan vähentämisessä tarvitaankin laaja-alaista otetta: väkivaltailmiöt on nähtävä yhteiskunnallisessa kontekstissaan, jolloin eriarvoistumisen taittaminen ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien turvaaminen kaikille lapsille ja nuorille nousevat ydinkysymyksiksi."

Monica Fagerholm, Haaste 4/2014

Mitä on nuorisotyö?

- Ei yhtä, yleisesti hyväksyttyä määritelmää
- Nuorisolaki: *nuorisotyöllä* [tarkoitetaan] nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa (Nuorisolaki 2016, 3 §)
- Nuorisotyötä tekevät kunnat, seurakunnat, nuorisoyhdistykset ja muut järjestöt
- Työmuotoja: nuorisotilojen ja -toimintojen järjestäminen, nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen edistäminen, harrastusmahdollisuuksien edistäminen, ohjattu toiminta, omaehtoisuuden tukeminen ja tapahtumien järjestäminen, tieto- ja neuvontapalvelut, rippikoulu...

”Nuorisotyö toimii nuorten ja yhteiskunnan/yhteisön välissä, välittäjänä ja tarvittaessa sovittelijana, sekä nuorten elämänpiirin asiantuntijana suhteessa muihin toimijoihin. Nuorisotyön toiminnan piiri on ajallis-paikallisesti siellä missä nuoret ovat ja missä nuorten asioita käsitellään, ei organisaatio- ja instituutiorajojen kahleissa samassa määrin kuin monet muut alat.” (Cederlöf 2015)

Nuorisotyön periaatteita ja menetelmiä

Nuorisotyö on ennen kaikkea kasvatusta – mutta se voidaan mieltää myös ennaltaehkäisevänä työnä

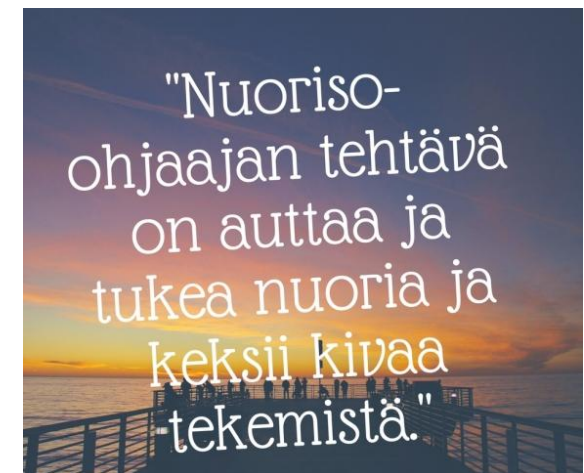
- Entistä tärkeämpää nyky-yhteiskunnassa:
 - Aikuisten ja nuorten maailmat eriytyvät, samaan aikaan nuoret tarvitsevat aikuisilta rohkaisua ja kannusta aikuiseksi kasvamisen kysymyksissä
 - Kipuilu kuuluu nuoruuteen: tarvitaan tämän ymmärtämistä sen sijaan että nuorten ongelmia jatkuvasti diagnosoitaisiin ja ongelmanuoria kategorisoidaan (mielenterveysongelmat, syrjäytyminen...)
 - Nuoruuteen, vertaissuhteisiin, seurustelusuhteisiin, valintoihin jne. liittyvä ahdistus tarvitsee kuulijan ja peilauspinnan – usein se riittää
 - Nuorisotyön ydintä on nuorten kohtaamisen taito; juttelu, läsnäolo, kuunteleminen...
- Nuorten oma asiantuntemus mukaan ennaltaehkäisevään työhön:
 - Vahvistaa heidän luottamustaan kykyihinsä vaikuttaa sekä yhteisöissään ja yhteiskunnassa. Tämä on erityisen tärkeää niille nuorille, joiden luottamus yhteiskuntaan on lähtökohtaisesti heikko.
 - Dialogiset keskustelut nuorten kanssa siitä, millaisia uhkia ja mahdollisuuksia esimerkiksi somen käyttöön liittyy ja miten niihin voi varautua
- Nuorisotyö hyödyllistä myös rikoksiin puuttumisessa. Monialaisessa yhteistyössä on myös riskejä, jotka on syytä tiedostaa
 - Nuorisotyö voi menettää vaikuttavuutensa/nuorten luottamuksen, jos joutuu pakkotoimenpiteiden toteuttajaksi (esim. vapaaehtoisuus)
 - Net widening: nuorisotyö osaksi kontrollin laajenemista uusille alueille (Stanley Cohen)

Nuorisotyöllinen asiantuntemus rikollisuuden kysymyksissä

Lopuksi

- Ei aihetta huoleen tai moraalisiin paniikkeihin
 - nuorten rikollisuus ja uhrikokemukset laskussa
 - mikä on ennaltaehkäisevän työn osuus?
- Samaan aikaan rikokset ja uhriksi joutuminen ovat nuoruuden ilmiöitä
- Rikollisuudesta puhuttaessa nuorisotyön asiantuntemus liittyy erityisesti ennalta ehkäisyyn
- Nuorisotyön asiantuntemus hyödyllistä myös rikosten kontrollikäytännöissä – mutta (liian) tiivis yhteys kontrollikäytäntöihin voi olla myös riski

<https://www.hankasalmi.fi/nuorisotyosta/nuorille/nuorisotyosta>

